

Sosyal-Demokrat ideoloji ve politika anlayışının eklektik niteliğine her zaman dikkat çekilmiş ve teorik analizlerde bu nokta yeterince açık gösterilmemiştir. İdeoloji ve politika anlayışlarının «eklektik» diye nitelenmesine itiraz etmekle birlikte, Sosyal-Demokratlar kabul ederler ki kendi ideolojik-politik çerçeveleri başkalarının uzlaşmaz diye niteledikleri başlıca iki öğeden oluşur. O bunların uzlaşabilirliğini giderek kaynaşıp tek bir öge haline gelebilecek nitelikte olduklarını kabul eder.

Sosyal-Demokrat ideolojinin soy burjuva ideolojisinden farkı da bu öznel kabulden başlar. Soy burjuva ideoloji, iki karşıt ögenin «karşıtlık»larının giderileceğini varsaymaz, bu süreçtir ama karşıtlar birbirlerini gerektirir nitelikte olduklarına göre, eğer rasyonel davranmak istiyorlarsa aralarında uzlaşmalar yapmak zorundadırlar. Uzlaşma biçimleri zaman içinde şöyle ya da böyle olabilir; birinin ya da ötekinin daha baskın çıktığı bir durum olarak gerçekleşebilir, ama her defasında da iki ögenin varlığı temeldir.

Özellikle «sol» Sosyal-Demokrasi pratikte böyle olsa da bu «uzlaşma»ların aynı zamanda öğelerin kaynaşma süreci olduğuna inanmak ister. Karşıt öğeler fiili uzlaşmaların süreci içinde giderek daha da kaynaşarak tek öge haline geleceklerdir.

Sosyal-Demokrasinin bu «kaynaşma» inancı onun ideolojik, toplumsal, ekonomik, ahlâki programlarında çeşitli terimler altında görülür. Kendi Sosyal-Demokrat ideolojisi işçi ve kapitalist

sınıf ideolojilerinin (bu karşıt ideolojilerin) kaynaşmış biçimidir. Devletin demokratikleşmesi süreci sonunda oluşacak tam demokratik devlet —halk iktidarı, halkın devleti v.b. isimlerle de anılır— diğer sınıfın demokratik haklarını kısıtlamak ya da yok etmek isteyen, sınıf karşıtlığını temel almış demokratik anlayışların bir sentezi, kaynaşmış biçimidir. Ve yine Sosyal-Demokrasi, mülkiyeti «demokratikleştirerek» veya halk sektörlerini geliştirerek büyük mülkiyet-mülkiyetsiz sınıf karşıtlığını giderip, herkesi mülk sahibi kılan «düzen»i, bu kaynaşmış toplumu kuracaktır. Bu gelir uçurumlarının dolmasına da yol açacaktır. «Halkın devleti» ile ezeli devlet-toplum çelişmesini uzlaştıran Sosyal-Demokrasi, soy hümanist değerlerden oluşan «insan» idealinde, her sınıf insanın birleşmesi gereğini vurgular. Ortam elverdiğinde propogandasının büyük kısmını oluşturan bu ahlâki temalarla insanların kardeş olduğunu hatırlamalarını ister.

Sosyal-Demokrasinin bu soy inançlar sistemine gerçekten inanıp inanmadığı veya bunları gözboyama için mi savunur gözüktüğünü tartışmak gerekmez. Çünkü bu öznel bir yargılama olur. Geniş Sosyal-Demokrat kadrolar ve taraftarları içinde her iki tipten de insanlar olabilir. Sosyal-Demokrat ideolojik, politik yaklaşıma yöneltilen Marksist eleştiri, onu düşünce sisteminin temelini dikkati çeker. Özünde sınıfları uzlaştırmak, kaynaştırmak gibi bir niyeti olan bu proje, haldeki sınıfları vareden nesnel temelin ne olduğunu, daha başka bir deyişle temel olgu olan

sınıfları oluşturan «neden»i aramaktan yola çıkmaz. O sınıfları, sınıf ayrımını görünümde tesbit eder. Ekonomi düzeyinde ücret ve kâr, bugünkü düzeyde mülkiyet farklılığı v.b. görünümde tesbit edilen sınıf olgusu, sırf bu görünümde ibaretmiş gibi kabul edilir. Dolayısıyla ücret ve kâr oranında ücret lehine bir değişim, hisse senetleri alan işçilerin çoğalmasının gözünde aynı zamanda sınıfların kaynaşmasına giden gelişmeler, sınıf ayrılığının yok olmaya başlaması olarak anlam kazanır. İşçi, kapitalist ve diğer sınıf ve tabakaların, örneğin bir «millî dava» etrafında birleşmelerini «kaynaşma»yı sağlayabilecek önemli bir öge olarak görebileceği gibi, kaynaşmanın gerçekleştiği bir durum olarak da ilan edebilir.

Sosyal-Demokrasi, bu ideolojik içeriği ile kendine nasıl bir politik-toplumsal misyon vermiş olursa olsun, somut hayat içinde o hemen her zaman bu misyonunu değil de başka bir misyonu gerçekleştirmek için iş başında bulur kendini.

Bunu sıkıcı bir durum, bir talihsizlik olarak niteliyebileceğini tahmin etmek zor değildir. Kendini bekleyen somut görevi başarmanın, kendisine tanıdığı misyonla çeliştiğini düşünüp tedirgin olabilir, ama görevi de şevkle üstlenir. Bunu yaparken belki de özveride bulunduğunu düşünüp kendi ahlâki erdemlerini yüceltir ve böylece de onun bu özverisini ya anlamayan (örneğin sosyalistler) ya da yararlanmak isteyenlere (örneğin burjuva partilere) karşı öfke ve kırgınlık duyar.

Örneğin 1918'de iktidara gelen Alman Sosyal-Demokrasisi, 1925 genel grevi esnasında hükümette olan İngiliz İşçi Partisi, Sosyal-Demokratların adeta yaşamaya mahkûm oldukları bu «psikoloji»yi duymuşlardır. İlki bir işçi sınıfı partisi olma ve sosyalizmi gerçekleştirme iddiasına karşın «düzeni korumak için Ordu ile» ittifaka girmek zorunda kaldı ve örneğin 1919'daki Spartakist işçi ihtilalini bu ittifak ezdi. Al-

man Sosyal-Demokrat Partinin bu «kaderi 1928-1933 döneminde onun burjuva merkez partilerle ve Hindenburg'un temsil ettiği monarşist junkerlerle ittifakında da görülür. «Düzenin korunması» için, soldaki komünist, sağdaki faşist tehlikelerden korunması için başka çare var mıydı? Sosyal-Demokrasi elbette «düzen»in sosyalizm doğrultusunda değişmesini istiyordu, ama koşullar onu işte böyle onu bir «düzen koruyucusu» rolüne itiyordu. Sosyal-Demokrasi büyük bir özveri duygusuyla bu role sarıldı. Onu anlamayan Komünist Partisi'ne öfkelerini gizlemeyecek ve burjuva merkez partilerinin onun bu özverisini takdirden uzak tutmalarına kızgınlık duyarak, 1925'de genel grevi dizginlemeye çalışan İngiliz İşçi Partisi'nin durumu, bu denli «dramatik» değildi belki. Ama herhalde İşçi Partisi şefleri işçiler İngiltere çapında grevdeyken bu grevi sona erdirmekle görevli bir hükümet oluşturmuş olmanın çelişkisini duyuyorlardı.

Sonuç olarak, Sosyal-Demokratların kaderi şöyle özetlenebilir: Programının kendi iç uyumsuzluğu bir yana, Sosyal-Demokrat Parti hemen her zaman bu programı uygulama imkânını bulamayacağı koşullarda iktidara gelir. «Koşullar» onu düzeni onarmaya iter. Oysa o incelikli programını düzeni onarmak, yeniden işlerliğe sokmak için değil, «hattâ sosyalizme» doğru değiştirmek üzere oluşturmuştur. Ama ne var ki «koşullar» buna elvermez ve Sosyal-Demokrat parti, ister istemez «düzen koruyucu» bir misyon üstlenir. Sosyal-Demokratların kendileri hakkındaki yargıları ile fiili işlevleri arasındaki çelişki onların «kaderi»dir. Sosyalistlerin kendi haklarındaki yargılarının da çelişik nitelikte olduğunu ilan ederlerse de, Sosyal-Demokratlar bunu yadsıyıp kendilerinin sosyalistlerin sağında olduklarını ileri sürerler, ama fiili işlevlerinin kapitalizmin sol kolu olduğu gerçeğini her zaman yadsıyabilir durumda olmazlar. Yukarıda saydığımız ve daha pek çok ekleyebileceğimiz

Sosyal-Demokratların ⁷ «talihsizliği» üzerine tarihi örneklerde onların bu «talihsizliği»nden yararlananlar, hemen hemen daha sağ, hattâ faşist nitelikte eğilimler olduğunu da hatırlayalım. Şüphesiz bunun en önemli nedenlerinden biri Sosyal-Demokratlarla uğraşmaktan dönemin kendilerine yüklediği asli siyasal-toplumsal görevlere eğilme fırsatı bulamayan ya da bu görevleri, Sosyal-Demokratları teşhir etmeye çalışarak vererek yerine getirmeye çalışan sosyalistlerin tutumudur.

Türkiye'de Sosyal-Demokrat parti olma amacını taşıyan CHP 1973'den bugüne kadarki dönemde «Sosyal-Demokrat kaderi» bir kat daha çelişkili yaşadı. Örnek verdiğimiz Sosyal-Demokrat partiler hiç değilse muhalefetleyken kendilerini istedikleri biçimde sunabiliyorlardı. Oysa 1973-1977 döneminde CHP kendini istediği biçimde sunamadı, ardında toplanan yığınların ona verdiği daha sol imajı değiştirmek inisiyatifi yoktu.

Şu anda bu koalisyonla iktidarda olan CHP burada kendi programını uygulamak için değil «düzeni yeniden sağlamak» programını gerçekleştirmek için bulunmaktadır. «Ülkenin içinde bulunduğu koşullar»ın gerektirdiği görevler, CHP'nin «programını uygulamak için gerekli gördüğü koşullar»dan farklıdır. Böylece o Sosyal-Demokratların kaderini paylaşarak «düzeni değiştirmek» yerine düzeni yeniden kurmak için iktidara gelmiş oluyor.

«Koşullar normal olsaydı» CHP halk sektörü köy-kent gibi demokratik sol projelerini uygulamaya sokabileceğini, böylece işçi ve köylülerin gelir düzeylerini yükselten bir ekonomik düzen kurabileceğini; siyasal düzeni çok daha demokratik hale getirebileceğini; ama ne var ki şu anda devraldığı «enkaz halinde ekonominin» ve «tahrip edilmiş devlet mekanizmasının» belirlediği koşullar altında bunlara şimdilik yönelmeyeceğini öne sürer durumdadır. CHP «Türkiye toplumunun çok ağır bir bunalım geçirdiği» bir evrede ik-

tidara gelmiştir. Dolayısıyla öncelikle «düzeni bunalımsız hale getirmek, daha sonra ise onu değiştirmek «ne ezilen ne ezen»in olmadığı, halk sektörü köy-kentli demokratik sol bir düzen haline getirmek durumundadır.

CHP'li koalisyon düzeni bunalımdan kurtarma operasyonlarına başlamıştır. Bu yazı hazırlandığında Ecevit'in MHP'ye yönelik «gerekirse kaynağı kadar gedileceği» yolundaki sert uyarısı yapılmış bulunuyor, MHP'li öğrenci yurt ve «yardımcı örgüt» binalarının aranmasına başlanmış bulunuyordu.

CHP'li hükümetin «iç güvenlik kurulu» eliyle hazırladığı «anarşiyi önleme planı»nın içeriğini bilmiyoruz henüz.

Ama eğer bu plan gerçekten «kaynağa yönelik» değilse, veya kaynağa kadar gidilip gidilmeyeceğini MHP'nin tutumuna bırakmış bir plan ise, şurası kesindir ki böyle bir plan, MHP tarafından belki de uzun vade için kendisine yarara getireceğini umabileceği bir plan olarak değerlendirilecektir.

MHP yanlısı terör gruplarının etkisiz hale getirilmesi veya belli bir süre sonra bu tür terör olaylarının görülmediği bir duruma gelinmesini CHP «asayişin» sağlanması olarak niteler ve böylece MHP'yi hizaya getirdiğini sanırsa aldanmış olacaktır.

Kıbrıs, ekonomik durum gibi konuların çözümü veya özellikle ikincisinde «iyiye alamet» denilebilecek belirtilerin görülmesi uzun vadeye bağlıdır. Dolayısıyla önümüzdeki dönemin siyasal oluşumlarında belirleyici öge bu «asayiş» sorunudur.

CHP okullarda ve sokaklarda «can güvenliği»nin sağlandığı, artık ölüm ve yaralanmaların pek görülmediği bir durumu yaratmakla bu sorunu çözümlendiğini varsayabilir. Bu çözüme MHP'ye kadar gitmeye gerek kalmadan varılması belki de istenir bir şeydir. MHP yanlısı terör gruplarının ortadan yok olması MHP'nin gerilemeyi kabulü olarak yorumlanabilir, ve belki de bu faşistlere karşı bir zafer olarak da nitelenebilir.

CHP, kendi Sosyal-Demokrat ekonomi düzeninin asli öğelerini kuramaya-
cak durumda, koşullarda iktidara gel-
miş olmasını «talihsizlik» sayıyorsa,
yukardaki tür bir hesapla başlatılan
bir «asayiş sağlayıcılığı» rolüyle yetin-
menin kendisine çok daha tehlikeli bir
durum yaratabileceğinin hemen hemen
kesin olduğunu da anlamalıdır.

Varsayalım ki, CHP'nin yukardaki
tür planı sonucuna varmış olsun. MHP
yanlıları artık terör uygulamalarını hi-
çe indirmişler, can güvenliği sağlanmış-
tır.

Bu sonuç ancak CHP'nin AP'ye karşı
zaferidir. Ecevit Demirel'in yapamadı-
ğını yapmıştır ve bu ona puan kazan-
dıracaktır.

Bu herhalde AP'nin içinde hareketli-
liğe yol açacaktır ve sanırız bu çalkan-
tıda MHP'ye düşecek bir şeyler de ola-
caktır.

Kaldı ki MHP Haziran seçimlerinden
bu yana daha «uygar» bir parti gibi gö-
rünmeye çalışmaktadır. Faşist propo-
gandanın temel bir ilkesi; en inanılmaz
yalanların bile sürekli tekrarlanırsa
inandırıcılık kazanacağı tesbiti bilinir.
Altı ayı aşkın süredir barıştan sözeden
MHP, Türkiye'de faşist bir partinin ol-
madığına inanmak isteyen sayısı belir-
siz kesim üzerinde etkili olmaya çalış-
maktadır.

MHP bununla yetinmeyip CHP'ye
muhalafetini «sol»dan tezgahlamaya
başlamıştır. Radyo, TV ve sağ basında
böylece anons edilecek MHP propogan-
dası, MHP'ye yönelik bir siyasî teşhirin
yokluğunda veya yetersizliğinde, CHP'
nin almaya zorunlu olduğu ekonomik
tedbirlerin niteliği gereği etkili olabile-
cek ve öyle ki arada bir MHP'nin adı
belirtilecek yapılacak ülkücüleri sin-
dirme operasyonu bile sanki bu «top-
lumcu» partiye bu niteliğinden ötürü
yapılıyormuş gibi gözükebilecektir.

Sağ basın, muhalafet basını olarak
CHP'nin ülkücü sindirme operasyonu-
na karşı çıkacak, «ülkücülere yapılan
haksızlıkları» anlatmaya koyulacaktır.
Böylece «zavallı ülkücü çilekeşler» sağ

partilere oy veren kitlelerin ortak kah-
ramanları olabilecektir.

Asayiş sağlama uygulamasını ülkü-
cülerine sinme emri vererek, böyle bir
«geri çekilme manevrası» ile atlatabil-
meyi başarmış MHP, asayiş sorununun
güncelliğini yitirdiği ve CHP hüküme-
tinin artık diğer sorunlara bulduğu çö-
zümlere göre değerlendirilmeye başlan-
dığı bir evrede yeniden «asayişsizlik»
çıkarmak nedenler arayacak ve bula-
caktır.

Bu MHP atağının yeniden ülkücü te-
rör yoluyla başlaması gerekmez. CHP'
den en fazla gadre uğramış sağ parti
olarak kazanacağı prestij ile CHP'ye
karşı kitle eylemleri, protesto mitingle-
ri tertip edebilecek duruma gelip gele-
meyeceğini bilemiyoruz. Ama şu var ki
siyasal teşhiri gereği kadar yapılmamış,
iç yüzünü açıklayacak kaynakla-
rına dokunulmamış bir MHP, MSP'nin
az sonra kısaca değineceğimiz sarsıntı-
sının da etkisiyle hızlanacak MSP'den
MHP'ye akışa, AP'deki bir yeniden dü-
zenlemenin getireceği taraftarları da
eklersek bu belirttiğimiz tür eylemlere
başvurabilecek güce erişebilir. Ülkü-
cü terörü bununla eşgüdümlü yeniden
gündeme girer o zaman.

CHP'den beklenen, MHP'nin faaliyet-
leri ve örgütsel içeriği hakkında top-
lanmış resmi kanıtları açıklamaktır.
«Bir kısım ülkücüler»le kendisinin ilgi-
si olmadığını, dahası bunların «ülkücü
harekete sızmış» olduğunu ilana hazır-
lıklı bir MHP'nin bu tür iddialarını ol-
sun, devlete yayılma stratejisinin nasıl
yürütüldüğüne dair olsun bir dizi ka-
nıt ve belgeye CHP'nin sahip olmadığı
düşünülemez.

Bunlar asıl olarak MHP'nin siyasal
teşhiri için gereklidir. Sosyalist hare-
ket konunun asıl bu yanını vurgulamak
zorundadır. Faşizmin ne olup ne olma-
dığı sorusuna geniş kitlelerin aydınlık
bir cevap bulabilmesine bu belge ve
kanıtlar ile bunların eşliğinde yapıla-
cak geniş açıklama kampanyaları yar-
dımçı olacaktır. CHP'nin bu konuya
katkı derecesine tabi olunmaksızın sos-

yalistler bu amaç için ortak bir çaba-
ya öncelikle girmek, bunun gerektirdi-
ği çalışma düzenlerini kurmak zorun-
dadırlar.

MHP'nin Anayasa Mahkemesi v.b.
kurumlar eliyle «hizaya getirilmesi»
ne girişilmesi, böyle bir girişim MHP'
nin kapatılmasına yol açsa da yetinile-
cek bir durum yaratmaz. Sorun fa-
şizmdir ve bir partinin kapatılmasıyla
çözümlemez.

Başsavcılığın MSP'ye yönelik bilinen
girişimi, bu partiyi yeniden «demokra-
si»ye —tıpkı 1973'de olduğu gibi— dön-
düdü. MHP'ye yönelik girişimin ardın-
dakileri kesin olarak bilemiyoruz. İlke
olarak karşı çıkılması gereken bu tür
uygulamanın MHP için de düşünüldü-
ğü ilan edildi. Bu olay üzerinde dikkat-
le durulmalıdır. Çünkü MHP'nin iç yü-
zü, teşhiri «yasal» gerekçelerden önce
ideolojik-politik planda, somut cinayet-
lerin aydınlatılması ve bunların amacı-
nın iyice kavranacağı bir planda yapıl-
malıdır.

MHP, tahkikat gerekçesiyle «yargı-
nın kanatları altına» mı alınmak isteni-
yor? MHP'nin kapatılması için birta-
kım yüzeysel gerekçelerle açılacak da-
va aylarca sürebilir ve böylece MHP
üzerine yayımlar «yargıyı etkilememek»
için yasaklanmış olur. «Asayiş sorunu»
ndan birkaç ülkücüsünü yem yaparak
kurtulan bir MHP, kendisini «temize
çıkarmak» bir mahkeme olayı sayesinde
ideolojik politik kampanyalardan sıyrı-
labileceği etkili bir çare bulmuş olamaz
mı?

MC'nin üç partisinden yalnız MSP
iktidarda iken oy gücünü yitirdi. Yara-
rı tartışılır «ağır sanayi hamlesi» kuzu-
nu kullanamaz hale gelen MSP başsav-
cılık girişimi nedeniyle öbür kozunu da
—din— kullanamaz duruma getirilmiş
oluyor. Kıbrıs konusunda MSP'nin bu
tutumu da dikkate alınmalıdır. MSP
CHP'nin desteğine mecbur olduğu bir
duruma gelmiş oluyor. Böylece CHP
Kıbrıs sorununa diğer partilerin itiraz
edemeyeceği bir durumda girişilebile-
cektir. Eğer bu varsayım doğruysa

«Türklere özgü deha» sözcüğünün yine
sık duyulduğu bu ortamda «deha»nın
epeyce takviye görmüş olduğunu söyle-
yebiliriz herhalde.

MSP'yi kapatmak değil, «eritmek»
girişimi bu. Eriyen MSP'nin taraftarları
nereye yönelir?

Eldeki veriler, bu beklenmedik bi-
çimde ortaya çıkan «yargı» ögesinin
ne gibi sonuçlar için gündeme girdiğini
ve pratikte ne gibi gelişimlere yol aç-
abileceğini henüz aydınlatacak nitelikte
değil. Bu bakımdan yukarıda başlıcala-
rından sözettiğimiz ihtimallere dikkati
çekmekle yetiniyoruz.

«Üst düzeydeki» bu siyasal operas-
yonların sosyalist hareketin faşizmi
teşhir aslı görevine getirebileceği sınır-
lamalar olabilir. Ama bunlara karşın
değişik biçimlerin de kullanılabilmesi
bu teşhir faaliyetini sürdürmek zorun-
luluğu ve hakkı vardır.

Bugüne kadar faşistlere karşı, faşiz-
me karşı haklı bir direnme savaşı ve
yüzlerce ölü ve yaralı vermiş olan sos-
yalist hareket, şu anda toplumun geniş
çoğunluğuna bu mücadelesinin sırf gö-
rünür gerekçelerini (faşist terör ve
baskı) değil, bugüne kadar açıklama
imkân ve fırsatını bulamadığı daha tem-
mel gerekçelerini anlatmak, bu bilgiyi
bir görev bilinci haline getirmek so-
rumluluğu ile karşı karşıyadır.

Varolan siyasal düzenin şu anda gö-
ze pek görünmeyen, ama ileride uygun
koşullar oluşursa herhalde MHP tipi
bir partiye veya otoriter bir siyasal
alternatife yarayabilecek olan bir özel-
liğinden söz etmek istiyoruz.

CHP meclislerde çoğunluk elde etme-
sine yetecek kadar milletvekiline ba-
kanlık vererek bir koalisyon kurdu.

Bakanlık verme yoluyla iktidar olun-
masına yönelik MC eleştirilerini biliyo-
ruz. Bu eleştiriye yapanların son yıllar-
da milletvekili desteğini sağlamak için
başvurduğu yolların dedikodusu orta-
dayken bu eleştirilerin kendilerine pu-
an kazandıracağı söylenemez. Ama
bahsetmek istediğimiz konu bu değil.

Türkiye'nin parlamenter demokrasi düzeninde milletvekili transferleri yaygın bir uygulama olağelmış ama, son yıllarda bu artık «herşeyin mümkün olduğu»nu düşündürtecek boyuta varmıştır.

Bu durum, temsili demokrasi üzerine şüpheleri yoğunlaştırmakta, onun eleştirisine zemin hazırlamaktadır.

Bu eleştiri iki zıt yönde gelişebilir. Bunlardan ilki temsili sistemin otoriter düzen açısından yapılandır ki, bilineceği üzere faşist siyasal düzenin temel propoganda temalarından biridir. Politikacıların kaypaklığını, kolayca taraf değiştirerek kendini seçenleri hiçe sayabileceğini yukardaki tür örneklerle anlatıp, her türlü erdemi kendinde toplamış, seçkin, otoriter bir şefin iradesi altındaki «tek şefli, tek devlet»li bir siyasal düzenin sağlamlığını vurgular.

Temsili sistemin; toplumu en iyi yönetecek kişilerin bulunmasında engel teşkil ettiği, bu sistemde en iyilerin değil en açığızların, sahtekârların seçilebildiğini, oysa yanılmaz şefin en iyi yöneticileri daha iyi seçip onları sıkıca denetleyebileceğini, böylece oluşan yönetim düzeninin, temsili sistemden çok daha iyi sonuç vereceğini v.b. temalarını da kullanır.

Toplumun siyasal haklarından vazgeçip, bunu bir şefin ve onun yönetimindeki bir avuç seçkine devretmesini propoganda eden otoriter, faşist tezin karşısına toplumun siyasal haklarını daha da genişletmesine daha etkin bir siyasal kimlik kazanması temelinden hareket eden devrimci tez çıkarılmalıdır.

Temsili sistemin devrimci eleştirisi; seçilen ile onu seçen yığınlar gibi bir şemayı yadsır. Seçilen (temsili) sürekli bir «yığın» olgusu karşısında dilediğini yapabilir. Oysa «yığın» siyasal faaliyete doğrudan etki yapabileceği sürekli bir örgütsel işleyiş içinde «temsili»lerini seçer ve gerektiği zaman «temsili»lerin eğilimini gösterirse, bu emredici eğilimini gerekli hallerde somut direktifler halinde bildirirse «temsili»lerini denetleme hakkını sürekli

kullanıp, değiştirirse; böyle canlı bir demokrasi oluşturulursa, hem toplum gerçekten halkın kendi kendini yönettiği bir toplum haline gelir, hem de siyasal iktidarların, devlet güçlerinin topluma yönelik baskıcı gücü ve işleri imkânsızlaştırılmış olur.

Geniş kitlelerde yaygın «kurtarıcı» mitosun yıkılması, kendi kurtarıcımızın ancak kendimiz olacağı bilincinin, bu bilinci eylemi hale getirecek bilgi ve deneyin edinilmesi ihtiyacı ile birlikte doğması için yapılacak sosyalist siyasal faaliyetin yukarıda açıklamaya çalıştığımız nedenlerden ötürü, bugün özellikle üzerinde durulması gereken noktalar bunlar oluyor. Temsili sisteme yöneltilecek eleştirilere karşı toplumun duyarlılığını artıran bir dizi neden vardır. Sosyalistler bu konuya kendi yaklaşımları içinde cevap getirirlerken, bunun aynı zamanda örgütsel bir faaliyet olduğunu, bugüne kadar kurulan bir dizi demokratik derneğin işlev ve işleyiş kuralları üzerinde yeniden durulması gerektiğini öncelikle dikkate almahdılar.

Mao'nun ölümünden bu yana, yeni ÇKP yönetiminin izlediği strateji oldukça keskin bir dönüş yaptı. Gerçi Mao'nun Çin dış politikasına getirdiği tutumlarda fazla bir değişiklik yok, ama bu tutumların dayandığı, «politikanın önceliği» gibi ilkeler değişiyor. Böylece, «Maoizm»in Mao'dan da iyice bağımsızlaştığı ve bağımsızlaşacağı bir döneme giriyoruz. Bu aşamada, Mao'nun mümkün olduğu kadar nesnel bir değerlendirmesi ihtiyaç haline geliyor. Doğu Ergil ile Füsün Çataltaş'ın ve Murat Belge'nin bu sayıdaki yazıları bu «anlama» ihtiyacının henüz ilk çabaları.

Siyasal Bilgiler'in «Rüştü Koray» araştırma birinci ödülünü kazanan Arslan Galip, Ömer Laçiner'in ekonomi politikası bir ideoloji olarak incelediği yazılarında öne sürdüğü tezleri bir vakitler Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin

kuruluşu sırasında Bukharin'in ortaya attığı tezlerle karşılaştırıyor. Önümüzdeki sayılarda «Marksizm ve antropoloji» üzerine bir incelemesini de yayımlayacağımız Arslan Galip'in Fransa'da Türkiye üzerine yapılmış çalışmalar bibliyografyasını son bölüme ekledik. Bu tip bibliyografyaların araştırmacılara yararlı olacağına inanıyoruz.

Bu sayımızda Erol Çankaya'nın geçen sayımızda yer olmaması nedeniyle bu sayımıza kalar şiirleriyle birlikte bir gazetede yayımlanan yazısının, teknik nedenlerle kısaltılması üstüne, yazıda bir bulanıklık belirince, bu bulanıklığı giderecek yeni bir yazısı var. Konu, sosyalist sanat anlayışı. Özellikle yazarın «bağlanması» sorunu üstünde duruyor. Önümüzdeki sayılarda Nedim Gürsel ve Murat Belge de bu konuyu ele alacaklar.

Bu sayının ilginç yazılarından biri

de Yusuf Alp'in «Marksist Açından Coğrafi Mekân»ı. Dünyada Marksistlerin daha yeni yeni el attıkları bir bilim dalı coğrafya — bildiğimiz kadarıyla Yusuf Alp Türkiye'de ilk olarak inceliyor bu sorunu. Coğrafyayı «kendiliğinden verilmiş» ve «tamamen fiziksel» bir gerçeklik alanı sayma alışkanlığımız yüzünden, yani aslında ampirik bir tavırla, coğrafyanın da bilimsel bir teorisi olması gerektiği şimdiye kadar pek aklımıza gelmemişti. Yusuf Alp'in ilk adımlarını attığı böyle bir teori «bölge», «merkez», «kır/şehir» gibi kavramlara getireceği aydınlıkla, başta «az gelişmişlik» olmak üzere, birçok olgu ve soruna zenginleştirici yeni açıklamalar sağlayabilir.

Birikim